

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4166/2020
22.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Весне Поповић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Стефан Тешановић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ а.д. Београд, коју заступа Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 80/20 од 10.06.2020. године, у седници већа одржаној дана 22.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 80/20 од 10.06.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Сремској Митровици Гж 80/20 од 10.06.2020. године, тако што се одбија као неоснована жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Сремској Митровици П 545/19 од 07.11.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 24.213,00 динара, у року од 8 дана по пријему решења.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сремској Митровици П 545/19 од 07.11.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништава одредба члана 12. Уговора о кредиту од 15.06.2007. године и обавезана тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 8.562,75 динара, са законском затезном каматом од 12.07.2007. године до исплате и одредба члана 3. Анекса III Уговора о стамбеном кредиту за смањење каматне стопе број ...-...-... . ... и обавезана тужена да тужиоцу врати износ од 5.000,00 динара који је наплаћен по основу ништаве одредбе, са законском затезном каматом од 24.01.2018. године до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 25.342,51 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици Гж 80/20 од 10.06.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен, као неоснован, захтев тужиоца да се утврди да је ништава одредба члана 12. Уговора о кредиту од 15.06.2007. године и обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 8.562,75 динара, са законском затезном каматом од 12.07.2007. године до исплате и одредба члана 3. Анекса III Уговора о стамбеном кредиту за смањење каматне стопе број ...-...-... . ... и обавезе тужена да тужиоцу врати износ од 5.000,00 динара који је наплаћен по основу ништаве одредбе, са законском затезном каматом од 24.01.2018. године до исплате, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка. Обавезан је тужилац да туженој на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара, као и трошкове жалбеног поступка у износу од 19.544,96 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Тужена је благовремено поднела одговор на ревизију.

По оцени Врховног касационог суда испуњени су услови за одлучивање о ревизији тужиоца изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20, у даљем тексту: ЗПП), с обзиром да су основани ревизијски наводи о различитом поступању судова у истој правној ситуацији, што указује на потребу уједначавања судске праксе.

Из наведеног разлога је одлучено као у ставу првом изреке, на основу члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као корисник кредита и тужена као давалац кредита су дана 15.06.2007. године закључили уговор о кредиту за куповину стамбеног објекта уз коришћење средстава из буџета РС, којим су тужиоцу одобрена средства кредита у износу од 21.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у коришћење, а чланом 12. тог уговора се обавезао тужилац да по основу трошкова обраде кредитног захтева исплати туженој једнократну накнаду у висини од 0.50% од износа добијеног кредита. Дана 11.07.2007. године тужена је умањила кредитни износ тужиоцу за износ од 0,50%, односно за износ од 8.562,75 динара. Тужилац и тужена су дана 24.01.2018. године закључили Анекс III уговора о стамбеном кредиту за смањење каматне стопе, према којем се тужилац обавезао да плати туженој једнократну накнаду у висини од 5.000,00 динара на основу измене услова отплате кредита без икаквог образложења који трошкови обухватају наведени износ накнаде.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев применом чл. 74, 103. став 1., 104. став 1., 105. став 1. и 214. Закона о облигационим односима, јер је понашање тужене у супротности са чл. 12 и 15 ЗОО.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев одбио, као неоснован. Позвао на члан 371. Закона о облигационим односима и нашао да је потраживање тужиоца застарело, јер је тужилац туженом исплатио накнаде 2007. и 2008. године, а тужба је поднета након истека рока од 10 година (24.07.2019. године). Из тог разлога, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев тужиоца за утврђење ништавости уговорних одредби о једнократној накнади за обраду кредитног захтева на терет корисника кредита и за повраћај наплаћеног по тим уговорним одредбама.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом тужиоца указује да је побијана пресуда донета на основу погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 110. Закона о облигационим односима прописано је да се право на истицање ништавости не гаси. На основу цитиране законске одредбе, другостепени суд је погрешно применио материјално право када је оценио да је приговор застарелости основан. Наиме, право на истицање ништавости не застарева, а рок застарелости потраживања почиње да тече првог дана после дана пресуђења, као дана када је утврђена ништавост одредбе предметног уговора, у смислу члана 361. ЗОО и траје 10 година у смислу члана 371. истог закона.

Врховни касациони суд прихвата став да је банка финансијска организација која своју делатност обавља у циљу стицања добити. При том, у виду има да банка профит остварује уговарањем и наплатом камате. Уговором о кредиту корисник се обавезује да банци плаћа одређену накнаду за коришћење њеног новца у виду уговорене камате.

У уговору о кредиту наводе се номинална и ефективна каматна стопа, што у смислу члана 19. став 1. тачка 6. и 7. Закона о заштити корисника финансијских услуга, представља обавезне елементе уговора о кредиту. Номинална каматна стопа означава каматну стопу изражену као фиксни или променљиви проценат који се на годишњем нивоу примењује на износ повучених кредитних средстава (члан 2. тачка 10), а годишња ефективна каматна стопа исказује укупне трошкове кредита и других финансијских услуга које плаћа односно прима корисник тих услуга, при чему су ти трошкови изражени као проценат укупног износа ових услуга на годишњем нивоу (члан 2. тачка 21).

У конкретном случају, поред осталог, уговорена је и једнократна накнада за обраду кредита у износу од 0,5% од износа одобреног кредита, као и остали поименице одређени трошкови који падају на терет корисника кредита.

Одредбама члана 42. и 43. Закона о банкама („Сл. гласник РС“ бр. 107/05,...14/15) прописано је да Народна банка Србије може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозита и других кредитних послова. Законом није искључено право банке на наплату

трошкова и накнада банкарских услуга по основу кредитних послова, али је прописана обавезност поступања банака по одлукама и упутствима која донесе Народна банка Србије у вршењу својих на закону заснованих овлашћења.

Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите од 30.06.2006. године („Сл. гласник РС“ бр.57/06, на снагу ступила 01.10.2006. године), Народна банка Србије прописала је јединствени обрачун објављивања трошкова камата и накнада банкарских услуга по основу депозитних кредитних послова (ефективна каматна стопа) као и ближих услова и начина обавештавања клијента банке. Јединствени начин обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе банка примењује у поступку обављања депозитних и кредитних послова из члана 4. Закона о банкама. Ефективна каматна стопа исказује се у процентима и важи од дана обрачуна. Тачком 5. наведене одлуке је предвиђено да понуда банке која се односи на депозите које банка прима односно кредите које одобрава треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: 1) податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и то висину номиналне каматне стопе на депозит односно кредит, износ накнаде и трошкова које банка обрачунава клијенту у поступку полагања депозита односно одобравања кредита, износ накнаде и трошкова који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава клијенту у току реализације уговора о депозиту односно кредиту; 2) податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе и то: критеријуме за ревалоризацију и индексирање депозита односно кредита, податак о страниј валути којем се кредит индексира или други критеријуми за ревалоризацију и индексирање депозита односно кредита, трошкови који нису познати на дан обрачуна а могу настати у току реализације уговора о депозиту односно кредиту, трошкове процене вредности непокретности и покретних ствари, премије осигурања и друге накнаде у вези са средствима обезбеђења кредита, трошкове уписа у регистар код надлежног органа, трошкове прибављања извода из земљишних књига, трошкове прибављања уверења потврда, дозвола и решења надлежних органа, трошкове кредитног бироа и друге. Ови подаци из тачке 1. треба да буду наведени и исказани у понуди тог става, тако да клијент ниједног тренутка не буде доведен у заблуду што се тиче било ког елемента тих података. Податке из става 1. ове тачке банка доставља клијентима на начин прописан упутством из тачке 11. одлуке. При закључивању уговора о кредиту банка на основу тачке 7. став 2. одлуке уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита и преглед битних елемената кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате док се у обрачун ефективне каматне стопе не укључују подаци из тачке 5. став 1. одредаба ове одлуке.

На основу изложених и цитираних тачака Одлуке може се закључити да постоје четири врсте трошкова банкарског кредита и то: трошкови које банка обрачунава клијенту у поступку одобравања кредита, трошкови који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава клијенту у току реализације уговора, трошкови који нису познати на дан обрачуна а могу настати у току реализације уговора и остали трошкови наведени у тачки 5. став 1. одредба под 2. алинеја 3. одлуке (трошкови процене

вредности ствари, премије осигурања или друге накнаде у вези са средствима обезбеђења кредита, уписа у регистар код надлежног органа, прибављања потребних исправа и други трошкови). Прве две врсте трошкова улазе у обрачун ефективне каматне стопе док се друге две врсте трошкова не укључују у обрачун ефективне каматне стопе већ се исказују самостално.

Из наведеног произлази да ефективна каматна стопа у себи садржи накнаде и трошкове који су настали приликом одобравања кредита и који ће настати у току реализације уговора о кредиту а који су познати приликом његовог обрачуна. С обзиром на то да трошкови обраде кредита настају приликом одобравања кредита, а да су трошкови пуштања кредита у течај познати на дан обрачуна кредита, ти трошкови морају бити укључени у обрачун ефективне каматне стопе и могу бити наплаћени само кроз обрачун ефективне каматне стопе. Независно од тога да ли су исказани у номиналном или процентуалном износу, наплаћују се само кроз обрачун ефективне каматне стопе. Као противно принудним прописима, уговарање засебне наплате у фиксном износу, као у овом случају, је ништаво у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима. Последица делимичне ништавости уговора је обавеза враћања наплаћеног по ништавој одредби уговора, у смислу члана 104. овог закона.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП Врховни касациони суд је преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду.

Тужиоцу који је успео у поступку по ревизији, сагласно одредбама чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка и то за састав ревизије у износу од 12.000,00 динара, таксе на ревизију у износу од 4.885,00 динара и таксе на одлуку по ревизији у износу од 7.328,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи, због чега је применом члана 165. ЗПП донета одлука као у ставу трећем изреке.

Туженој не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, због чега је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић